

KRONIKK & DEBATT

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkaar

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan bli korta ned. Legg ved portrettfoto.

Hilde Reinertsen
hilder@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Redaksjonssekretær.

DEBATT ►

Rettsliggjøring av politikken korrupperer rettslivet.

Forførerisk EØS?

Johan Nygaard
KRONIKK

Historien om EØS-avtalen er en nasjonal politisk thriller med overstatlige undertoner og en ibsens dramaturgi. Det handler om Norges statsrettslige integritet.

I et intervju i *Nationen* 19. januar serverer leder av EØS-utvalget, prof. dr. juris Fredrik Sejersted, helt tilforlatelig denne falske påstanden: «Avtalen er mangedoblet i omfang. Så har den utviklet seg ved at hovedreglene er tolket og praktisert på utvidende måte som *ingen i Norge* helt klart så for seg i 1994» (min utheving). Dette er i beste fall en lettvinnt tilsnikelse fra professorens side. Sejersted er selvfølgelig helt klar over at EØS-motstanderne helt klart forutså og advarte mot nettopp denne ekspansive «dynamikken» da avtalen ble truffet igjennom.

Videre kan vi lese i intervjuet: «Som eksempel peker Sejersted på at eiendomsrett til naturressurser ikke skulle være med i avtalen, men at hjemfallsretten noen år senere kom som en sak for Efta-domstolen. – Det finnes mange slike eksempler på at avtalen er tolket mye videre enn *man* opprinnelig trodde, sier han» (min utheving igjen). Men Sejersted er selvfølgelig helt klar over at EØS-motstanderne nettopp ikke trodde på regjeringen Brundtlands falske forsikringer overfor Stortinget om at for eksempel hjemfallsretten ikke ville komme til å bli berørt av denne «dynamiske» avtalen. For svært mange var dette det tyngstveiende argumentet mot EØS.

På spørsmål om denne utviklingen var meningen fra starten av, føler Sejersted behov for å avvise at det dreier seg om en ulovlig konspirasjon. Det handler ifølge professoren mer om uvitenhet om hvordan rettsutviklingen i EU faktisk foregår. Men EØS-motstanderne har altså hele tiden fremhevet at nettopp hvordan denne «dynamiske» rettsliggjøringen av politikken i EU foregår

er et hovedargument mot både EU og EØS-avtalen.

Det sier seg selv at jo mer makt rettslivet får til å definere politikens innhold, jo mer vil rettslivets institusjoner korrumpes. Det følger av makten og politikens vesen. I den store sammenhengen er EU og EØS i seg selv blitt et avskrekende eksempel som viser hvordan rettsliggjøring av politikken innebærer et tilbakeskritt i demokratisk utvikling. Saken om hjemfall illustrerer dette.

Dette handler ikke i første omgang om «konspirasjonsteorier». Spørsmålet er om Jonas Gahr Støre i sin tid som statssekretær for statsminister Gro Harlem Brundtland medvirket til å føre Stortinget bak lyset da EØS-avtalen ble truffet igjennom. Om Jonas Gahr Støre i så fall er forfører, eller om han selv ble forført til å forføre Stortinget, får vi eventuelt spørre om i neste omgang. Kanskje

«Systemet legger opp til et spill som kanskje likner litt på ulovlige konspirasjoner»

Støre forførte seg selv?

Det er i alle fall et pikant poeng at Amund Utne, som i egenskap av leder for Esa reiste saken om hjemfall for Efta-domstolen, og Henrik Bull, som i egenskap av dommer ved Efta-domstolen står bak den enstemmige kjennelsen i saken om hjemfall, begge to faktisk fungerte som Støres rådgivere da EØS-avtalen i sin tid ble fremforhandlet. Påstanden om at Stortinget ble ført bak lyset da EØS-avtalen ble truffet igjennom følger da helt logisk av

Utne prosedyre og Bulls kjennelse i saken om hjemfall. EØS-motstanderne advarte, men Stortinget ville bedras. Slik er EØS-avtalen blitt et nasjonalt traume.

Saken kommer ikke i noe bedre lys når vi ser på hva som skjedde umiddelbart etter Efta-domstolens kjennelse. Som kjent har revisor nektet å godkjenne regnskapene til Efta-domstolen og Esa de siste fem årene fordi tjenestemennene ved disse overstatlige rettsinstitusjonene nektet å oppgi sine biinntekter. Da er det ikke urimelig at offentligheten mistenker at dette skyldes behovet for å skjule korrupsjon. Prosessene som leder frem til at Esa reiser sak for Efta-domstolen er jo også i prinsippet hemmelige, selv om «alle vet» at det var Eivind Reiten i Norsk Hydro som trakk i trådene for å få Esa til å åpne denne prosessen mot sin majoritetseier. Hvis Efta-domstolens kjennelse hadde blitt stående umodifisert, ville det ha

økt beregningsgrunnlaget for Reitens bonuser og opsjoner dramatisk.

Etter kjennelsen i saken om hjemfall, overkjørte utenriksminister Jonas Gahr Støre revisor og godkjente regnskapene for alle fem årene. Da ble Esa og Efta-domstolen straks mer medgjørige med hensyn til å finne «skjønsmessige» ordninger i forhold til loven i EU, både når det gjelder hjemfall og statsstøtte til fangst og lagring av CO₂.

POLITISK SPILL:

EØS-utvalgets leder, Fredrik Sejersted (t.h.), har et ubehagelig spørsmål å stille seg selv, mener kronikkforfatteren. Her med utenriksminister Jonas Gahr Støre.

FOTO: GORM KALLESTAD, SCANPIX

Da må vi spørre: Hvor stor og sterk må man være for å kunne oppnå slike skjønsmessige ordninger i forhold til loven i EU? Og hvilke kort må vi ha i bak-hånd for å kunne hevde oss i disse spillene hvor alle tilsynelatende har noe på alle? Bull, Støre og Utne har i alle fall stelt seg slik at det nå er en demokratisk plikt å stille spørsmål ved deres integritet.

Fredrik Sejersted har i rollen som regjeringens advokat i flere saker mot Esa vært direkte involvert i dette spillet som er en del av det systemet han nå skal granske. Dette systemet legger opp til et spill som kanskje likner litt på ulovlige konspirasjoner og korrupsjonsliknende tilstander allikevel? Det er for så vidt betryggende at Sejersted så åpenbart er klar over at arbeidet som leder av EØS-utvalget vil medføre store utfordringer til hans personlige og faglige integritet. Hans navn nyter stor respekt og tillit i så måte. Da forstår han sikkert også at han ikke slipper unna med lettvintheter.

Rettsliggjøring av politikken er overordnet strategi og metode i EU og EØS. Saken om hjemfall anskueliggjør hvordan metoden med å rettsliggjøre politikken innebærer at rettslivets institusjoner får mer makt til å definere politikken innhold – og hvordan dette uavvendelig medfører at rettslivets institusjoner korrumpes.

Denne metoden med rettsliggjøring av politikken er faglig spesialområde for lederen av Senter for Europarett ved Universitetet i Oslo, prof. dr. juris Fredrik Sejersted. For å bevare sin integritet som forsker og fagperson i dette spillet må Sejersted stadig konfrontere seg selv med følgende ubehagelige, men helt obligatoriske spørsmål:

I hvilken grad evner juristen Sejersted å skjelve og gjøre rede for hvordan hans holdninger og konklusjoner blir påvirket av hans egne profesjonsinteresser og karriere- og prestisjemessige forhold til dette systemet og spillet med rettsliggjøring av politikken som han nå skal granske på oppdrag fra det norske folkestyret?

Johan Nygaard,
skribent

johan.nygaard@futurumforlag.no